

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญความว่า ผู้ร้องได้รับหนังสือร้องเรียนจาก จำสิบเอก เอนก อุทธิยา และจำสิบเอก พนม เทพคีรี รายละเอียดสรุปได้ว่า บทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ว่า คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี ตลอดจนมาตราที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดทหารบกเชียงราย และศาลมณฑลทหารบก ที่ ๓๓ ที่เกี่ยวกับโอนสำนวนมาให้ศาลอื่นที่มีได้นั่งพิจารณาคดีเป็นบทบัญญัติและกระบวนการพิจารณาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๖ มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๖๔ ขอให้ผู้ร้องใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ผู้ร้องได้พิจารณาคำร้องเรียนของจำสิบเอก เอนก อุทธิยา และจำสิบเอก พนม เทพคีรี แล้วเห็นว่า โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ต้องการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีเท่านั้นเป็นผู้ทำคำพิพากษา ส่วนพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี” เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีได้เป็นผู้นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ทำคำพิพากษาได้ ทั้งมิได้บัญญัติไว้ว่า แต่เฉพาะในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้แต่อย่างใด ดังนั้น มาตรา ๑๕ วรรคสาม ดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ หรือไม่

กรมพระธรรมนุญ มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๒/๑๓๕๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๕ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ความละเอียดปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้แล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๖ “การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘

มาตรา ๑๕ “ศาลจังหวัดทหาร มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร

คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ หรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ถ้าศาลจังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลยแต่ละกระทงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้

คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี”

ประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยคงมีว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ หรือไม่

พิเคราะห์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ แล้วเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวจะบัญญัติห้ามมิให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดีใด ทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ถึงขนาดห้ามเด็ดขาดเสียทีเดียว ความตอนท้ายของบทบัญญัติดังกล่าวได้เปิดช่องเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า “เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” กรณีตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี” เป็นกรณีสืบเนื่องจากอำนาจพิจารณาพิพากษาของแต่ละศาลคือศาลจังหวัดทหาร และศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ มีลดหลั่นกัน คือศาลจังหวัดทหาร

ถูกจำกัดมิให้พิจารณาคดีที่จำเลยมีสหพหุชั้นสัญญาบัตร ส่วนคดีที่จำเลยเป็นทหารมียศต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร แม้ศาลจังหวัดทหารจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ทุกบทกฎหมายก็ตาม แต่ก็ถูกจำกัดห้ามมิให้พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเกินกว่าหนึ่งปีหรือปรับเกินกว่าสองพันบาท กรณีก็จำเป็นอยู่เองที่ต้องส่งไปให้ศาลที่มีอำนาจมากกว่า มีตุลาการที่มีประสบการณ์และอาวุโสมากกว่า คือศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิจารณาพิพากษาลงโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทขึ้นไป ซึ่งจะยังผลให้จำเลยได้รับความเป็นธรรมยิ่งขึ้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ ถือได้ว่าเป็นกรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งสอดคล้องกับความตอนท้ายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ที่เปิดช่องไว้

อาศัยเหตุดังได้พิจารณามา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ